

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum XIII. Quoniam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

decimis, tunc neque coloni decimas dabunt; non quod ipsis immunitas aliqua concessa sit, sed contemplatione Religiosorum, seu propter ipsos, quippe, qui tantò majorem pensionem colonis imponent, uti advertit Suarez de decimis c. 19. n. 14. & videri potest *Gl. in supra cit. Clemen.*

CAPITULUM XII.

Ad audientiam.

PARAPHRASIS.

Quidam à Monachis Cisterciensibus, ex prædijs, quæ ipsi proprio labore, aut sumptu colebant, decimas exegerunt, privilegia eorum perperam interpretantes, quando ipsis concessum fuit, ut de laboribus, quos proprijs manibus, aut sumptibus colunt, decimas non solvant, quod nomine laborum novalia intelligi debeant. Hoc intellectu mandat Papa, ut exactio ista decimarum impediatur, & Cisterciensium privilegium defendatur, quia, si Pontifex, nomine laborum, novalia tantum intelligere voluisset, non labores, sed novalia posuisset.

SUMMARIUM.

Quomodo verba privilegij de immunitate à decimis intelligenda sint?

Notandum. Licet verba privilegij, quantum in aliorum præjudicium cedit, strictè sint interpretanda, uti dixi in c. 3. hoc tit. non tamen ita, ut à proprietate, communi acceptione, & usu verborum recedatur, ratio insinuat hinc, & in c. quia 22. de privilegijs, cum enim verba, quibus auctor utitur, significare debeant mentem ejus, præsumptio est, ita eum verba accipere, sicuti communiter accipi solent, etenim, si aliud significare voluisset, id proprijs, aut usitatis vocabulis expressisset. Verum cum hæc præsumptio tantum sit, ideo, si ex verbis adjunctis, vel oppositâ ratione, aut alijs conjecturis, contrarium

clare colligatur, videlicet legislatorem, vel privilegij auctorem, verbum accepisse improprie, vel minus usitate, tunc præferenda est hæc significatio, ut habetur in L. non aliter 69. ff. de Legatis 3. Idemque dicendum, si necessitas cogat, quia ex propria, vel usitata significatione contradictio, aliudve absurdum sequeretur, tunc non præsumitur, hanc fuisse ejus mentem, sed verba intellexisse, ita, ut dispositio rectè consistat, juxta L. 18. & 19. ff. de legibus, & explicavi lib. 1. tra. 4. c. 18. n. 6.

Videri etiam potest hic Abb. n. 2. quod Legis, aut privilegij dubij interpretatio ad judicem spectet, si eam ex principijs juris communis, aut rationis naturalis facere possit; siquidem hæc interpretandi potestas etiam Doctoribus concessa est L. unica. C. de professoribus & c. lib. 12. Sin autem dubium arduum sit, ita, ut nec ex legibus similibus, nec ex naturali dictamine, aut communiter receptis principijs dissolvi possit, tunc ad principem, seu auctorem recurrendum, cum ejusdem sit Legem interpretari, cujus est condere. c. inter 31. de sententia excommunicationis.

CAPITULUM XIII.

Quoniam.

PARAPHRASIS.

Episcopus Brixienfis ab Alexandro III, quaesivit, quid de decimis novalium suæ Diocesis statuere debeat. Respondet Papa, si novalia intra certam parochiam sita sint, eorum decimas, demptâ portione Episcopali, ad eandem parochiam spectare; alioquin (id est, si non intra fines alicujus parochiæ sint) ad Episcopum pertinet, ut eas decimas alteri Ecclesiæ deputet, vel ad suas necessitates retineat.

SUMMARIUM.

1. Decima novalium ad quem pertineant?

Zz 3

2. Discri-

2. *Discrimen aliquod inter tributa & decimas.*

3. *Quando decima novalium ad Episcopum spectent?*

1. **N**otandum primum. Decimæ novalium (id est, prædiorum de novo cultorum, quæ antea supra hominum memoriam non colebantur, ita, ut nullum, aut modicum fructum afferrent *c. quid 21. de verborum significatione*) ad parochiam spectant, intra cuius fines prædia sita sunt. Ratio est, quia ipsæ terra hoc onus ab antiquo sustinent, ut decimis obligatæ sint parochiæ illi, intra cuius fines existunt. Est itaque hoc onus reale, non personale *c. si quis Laicus 42. causa 16. q. 1.* Quod ipsum etiam in censibus seu tribus observatur *L. forma 4. §. 2. ff. de censibus.* Ita, ut is, qui agrum in una civitate habet, in alia civitate profiteri debeat, in qua ager est, & *L. 7. ff. de publicanis* Imperatores rescripserint, in vectigalibus (id est, tributis) scilicet ipsa prædia, non personas conveniri. Est tamen discrimen inter tributa, & decimas, quod tributa fundos secundum se afficiant, ideoque novus possessor fundi, etiam præteritorum tributorum, quæ soluta non sunt, ipsi fundo inhaerentem obligationem præstare debeat *cit. L. 7.* Sed decimarum obligatio fundis non inhaeret per se, sed respectivè, sive in ordine ad fructus, quibus per se, & immediatè onus decimarum inest, ad quemcumque ex possessorem veniant, ita, ut utilis vindicatio Ecclesiæ parochiali competat. Prout explicavi *lib. 4. tra. 6. c. 2. n. 5.*

2. **N**otandum secundum. Si novalia fiant intra Diocæsin, quæ non sint intra certam parochiam, decimæ eorum ad Episcopum spectant; nam ipse est ordinarius pastor, ac veluti parochus intra totam Diocæsin. Quare & Diocæsis interdum appellatur parochia Episcopi *c. penult. de donationibus.* & Diocæsanus quilibet Episcopi Parochianus, ut videre est *in c. sequente.*

3. **N**otandum tertium. Episcopus decimas novalium Ecclesiæ sicuti intra suam Diocæ-

sin sitæ applicare potest, etiam sine iurisdictione lemnitatis. Ita sumitur ex *hoc c. & c.* & communem doctrinam ait *Abbas hinc.* nam hæc non est propriè dicta alienatio, cum jus decimarum in novalibus de novo ortum, & nondum mensuræ Episcopali immutatum sit. Et hæc est doctrina, quam præcedenti *lib. 3. tra. 4. c. 10. n. 6.* quod prædictum sine Capituli consensu, aliusque iurisdictione lemnitatis, obesse, & præjudicare Ecclesiæ suæ possit in bonis, & iuris acquisitionibus, tamen in acquisitis non potest, quod aliud est alienare, aliud non acquirere, & non curritur tamen Ecclesiæ per restitutionem in integrum, si notabiliter læsa sit.

CAPITULUM XIV.

Parochianos.

PARAPHRASIS.

Episcopus Parochianos suos ad decimas vendas per Ecclesiasticam censuram compellere debet, cum enim non ab homine, sed à Deo institutæ sint, tanquam debitum exigi debent.

SUMMARIUM.

Decima ministris Ecclesiæ præstanda, quæ divini juris saltem secundum rationem antiquæ Legis, & naturaliter spectata, ut sunt ratione sustentatio ministrorum Ecclesiæ.

Notandum primum. Decimæ novalium Ecclesiæ præstandæ à Deo militiam nem habent, & divini juris sunt, propter etiam habetur *in c. Tua 25. hoc. tit.* Et per duobus modis rectè intelligitur: primum, quod decimæ secundum imitationem antiquæ Legis, ab Ecclesiâ receptæ, constitutæ fuerint: quâ ratione jejunium quadragesimale, uti *S. August.* loquitur *in pluribus.* 110. præcipitur nobis ex Lege, ex Prophetis, & ipso Evangelio. Secundò, quod decimæ, materialiter spectatæ, secundum substantiam, ut videlicet Ecclesiæ ministris &